

GUDSTJENESTE MED DÅP OG NATTVERD

3. søndag i åpenbaringstiden

Fjellhamar kirke 18. januar 2015

Johannes 4,4-26

PREKEN

VANNLEKKASJE PÅ LØRENSKOG

I uka som var fikk vi alle en liten smak av hvor essensielt vann er når vi i et døgn måtte koke alt vannet vi skulle drikke. Det ble en nyhetssak om at 35 000 innbyggere i Lørenskog kommune ikke kunne drikke vannet sitt pga en vannlekkasje. Det måtte kokes først. Fremdeles hadde vi alt vannet vi trengte i springen i tredje hvert rom i huset. Vi kunne vaske klær, kopper og kar, og oss selv som alltid. Et minimalt problem. Den største utfordringen var vel at man så lett glemte det og drakk litt fra springen for eksempel når man pusset tenna. Men sannsynligvis var det også helt ufarlig.

Sammenlignet med den tilgangen mange i verden har på vann i dag, er vår lille vannlekkasje storm i et vannglass. Fjorårets TV-aksjon, vann forandrer alt, viste oss hvor utrolig sentralt vann er og hvor mye tid som må brukes på å skaffe det. Barn får ikke gått på skole fordi de må bruke

timesvis på å bære hjem vann. Bare å ha en brønn, en god og trygg brønn, noen hundre meter unna huset er jo helt fantastisk for mange. Tenk hvordan det hadde endret livet vårt om alt vannet måtte hentes i en brønn i nabolaget.

VED EN BRØNN I SYKAR

I Nablus på vestbredden finnes det en gammel brønn. Den kalles Bir Ya'kub – Jakobs brønn, og har et kildespring i bunnen. Jeg har vært der. På Jesu tid het byen Sykar og fortellingen vi hørte lest om Jesus og kvinnen utspant seg der.

Israel var på Jesu tid delt i to. Judea i sør og Galilea i nord. Og Jesus virket i begge stedene med stadige reiser til og fra. I mellom lå Samaria. Reiste man gjennom Samaria tok reisen til fots tre dager. Det prøvde enhver jøde å unngå. Da brukte man heller noen dager ekstra og tok veien gjennom Jordandalen lenger øst.

Grunnen til dette var en bitter motsetning mellom samaritanerne og jødene. I Davids tid var alt sammen Israel. Etter David ble det interne konflikter i kongefamilien, og riket ble delt i nordriket med hovedstad i Samaria, og sørriket med Jerusalem. I år 721 f.kr. ble nordriket tatt av assyrerne som bosatte en rekke ikke-jøder i området. Gjennom blandingsekteskap som oppsto med tiden ble jødernes renhetskrav brutt. Sørriket falt over 100 år senere og i 586 f. Kr ble folket der deportert til Babylon.

Der holdt de seg unna blandingssekteskap. Når de fikk vende hjem igjen 50 år senere og skulle bygge opp templet, avviste de samaritanerne som tilbød seg å hjelpe til. Derfor bygde samaritanerne sitt eget tempel på fjellet Garisim, og en bitter strid oppstod.

Jesus la allikevel reisen sin gjennom Samaria. Det brukes et sterkt ord. Han ”måtte”. ”Edei” – det er nødvendig. Geografisk ”måtte” han ikke. Jeg tror det var Guds ånd som tvang han. Her skjer det i hvert fall store ting som vi får detaljert innsikt i.

RART OG RARERE

Jesus var sliten etter reisen, og satte seg ned ved Jakobsilden, på et jordstykke selveste stamfar Jakob hadde kjøpt og gitt videre til sin sønn Josef. Det var omkring det sjettede time. Altså kl 12, når solen er på sitt heteste og heten dirrer i det tørre landskapet. Ikke rart Jesus var sliten og tørst. Det rare var at en kvinne kom til brønnen da. Når alle andre søkte ly fra solen gikk hun til landsbyens brønn som hadde vært deres livgivende kilde i 1800 år. Hun gikk ikke sammen med de andre kvinnene når dagen var kjølig. Men når det var minst sannsynlig å treffe noen andre. For til brønnen måtte hun også. Det forteller mye om henne. Hun var ikke blant dem som hørte til i det varme og hverdagslige kvinnefellesskapet. Hun var alene.

Det som så skjedde ute ved denne brønnen var enda rarere. Ja, sjokkerende. En sliten og tørst jødisk mann, og en utstøtt og ensom samaritansk kvinne. Jesus ba henne om å få drikke. Hennes reaksjon kom intuitivt: Hvordan kan du som er jøde, be meg, en samaritansk kvinne, om å få drikke? Jesus brøt en tredobbel grense. Jøder omgås ikke samaritanere. En mann snakker ikke til en kvinne. Og som det etter hvert viste seg, man snakker ikke med en kvinne som mangler enhver ærbarhet med sitt umoralsk liv med stadig nye menn.

At Jesus i det hele tatt begynte å snakke med henne, må ha gjort kvinnen undrende og nysgjerrig. Og i den underlige og såre og dype samtalen som så utviklet seg mellom dem, pratet de i hvert fall lenge tilsynelatende forbi hverandre. Kvinnen tenkte på det fysiske vannet i brønnen, Jesus på vannet som kan slukke den åndelig tørsten. Hun vil gjerne ha det levende vannet Jesus kunne gi som gjorde at hun ikke ble tørst igjen. For da slapp hun å måtte gå til brønnen. Da slapp hun jobben det var, men ikke minst å vise seg ute og risikere å treffe folk.

Hvorfor kvinnen ikke ville møte folk aner vi noe om når Jesus plutselig ba henne hente mannen sin. Og det var noe i dette møtet som gjorde at kvinnen åpnet seg med det som satte henne utenfor. Hun hadde hatt fem menn og ingen av dem var hennes. Jesus visste det, og kvinnen skjønte at Jesus var en profet. Dette er samtalens nøkkelpunkt. Her

ble det satt ord på kvinnens skam og nederlag i livet. Den respektfulle og ærlige måten Jesus gjorde det på, sammen med at denne kunnskapen om henne måtte Gud ha gitt, gjorde at kvinnen skjønnte at Jesus snakket om et annet vann enn det som var i brønnen. Når hun deretter spurte hvor det er rett å tilbe Gud, spurte hun egentlig om hvor hun kunne møte Gud å få tilgivelse og ordne opp i livet sitt. Jesu svar brøt ut av krangelen om hvor til hvordan. Det handler ikke om å tilbe eller møte Gud på et bestemt sted, men om hvordan. Gud er ånd og den som tilber han, må tilbe i ånd og sannhet. Da bekjente kvinnen sin tro på Messias som skal komme og fortelle dem alt. Og Jesus svarte: Det er jeg, jeg som snakker med deg.

HVILKEN BRØNN OPPSØKER VI?

Jesus mente aldri at han skulle gjøre Jakobs brønn overflødig. Kvinnen og alle andre må fremdeles gå til brønnen, eller springen, hver dag. Hvorfor var han da tørst selv og ba om drikke? Jesus snakket om vår åndelige tørst. Den tørsten som vi har etter mening. Etter tro, håp og kjærlighet. Etter en dyp fred og ro midt i livet som har så mye savn, uro og smerte i seg. Hvor går vi med den tørsten? Hvilke brønner drikker vi da av for å slukke den dype indre tørsten? Det er jo så mange brønner vi går til for å finne den dype freden og tryggheten. Ikke minst gjennom anerkjennelse fra mennesker. Kvinnen prøvde kanskje å slukke den med å føle seg elsket. Hun søkte bekræftelse og anerkjennelse gjennom å få oppmerksomhet

av menn. Og raste videre til den neste så fort det stoppet opp. Vi søker det ved å være mest mulig vellykket. Veltrente, oppleve masse, tjene godt. Vi søker eller kanskje døyver det gjennom underholdning film. Vi søker det ute i naturen.

Jesus sier at alt i denne verden er foreløpig. Tørsten slukkes ikke for godt. Vi må alltid gå til brønnen for nytt påfyll. Bare Jesus kan møte den tørsten en gang for alle. Det er min erfaring. Dypest opplevde jeg det når jeg for fire år siden hadde kreft og levde med usikkerhet om jeg skulle leve eller dø. Troen på Jesus ga meg en dyp ro. Et håp. En trygghet. Om jeg lever eller dør. Jeg ville forferdelig gjerne leve, og det fikk jeg. Det var ingen selvfølge, og jeg er full av takknemlighet. Men Jesus ga meg en dyp ro midt i det hele. Den tørsten er slukket en gang for alle. Den freden og tryggheten er kommet for å bli. Men jeg har et dypt behov for å komme til kilden, brønnen, om igjen og om igjen. For å få påfyll. For å styrkes i troen. Tryggheten og freden. For jeg er bare et menneske og må stadig fylles. Julie har fått del i denne troen, denne tryggheten, denne freden i dag. Men som meg trenger hun å hente ny styrke ved brønnen. Det kan vi alle få gjøre i nattverden etterpå.